Beste Freunde je učebnice němčiny pro mládež. V šesti dílech vede k jazykovým úrovním A1, A2 a B1 Společného evropského referenčního rámce, a připravuje tak na příslušné jazykové zkoušky. Každý díl se skládá ze tří modulů po třech lekcích. V°prvním díle těmto třem modulům ještě předchází úvodní lekce „Start".

V centru pozornosti stojí skupina německy mluvících kamarádů, kteří jsou svým věkem žákům blízcí. Jejich příběhy a zážitky z každodenního života provázejí žáky celou učebnicí. Poznávají tyto protagonisty jako sympatické postavy s osobitými vlastnostmi, koníčky, zájmy a rodinami, a mohou se tak snadno se stejně starými hrdiny identifikovat. Každý modul staví do popředí jednu z postav a nese její jméno. Protagonisté se v učebnici stejně jako ve skutečném životě opakovaně setkávají, a tak žáci poznávají celou partu kamarádů a prožívají s nimi různé, pokaždé znovu napínavé situace. Témata jako škola, přátelé, volný čas nebo jídlo jsou pro všechny protagonisty důležitá, proto se v učebnici objevují na více místech. Okruhy slovní zásoby jsou tedy probírány a rozšiřovány opakovaně a cyklicky.

Průvodkyní jazykem je pro naše žáky Anna Kafka, která díky svému českému otci dobře ovládá oba jazyky, a může je tak srovnávat. Objevuje se na různých místech v učebnici i pracovním sešitě, dává tipy pro snadnější pochopení a zapamatování učiva a vysvětluje gramatiku tak, aby byla pro české žáky srozumitelná.

Učebnice

Každý díl obsahuje devět krátkých lekcí. První díl (A1.1) navíc obsahuje úvodní lekci pojmenovanou *Hallo, guten Tag!*, ve které se pro žáky vytváří první kontakt s novým cizím jazykem, proto se zde gramatika vyskytuje zatím pouze implicitně. Současně se v této lekci poukazuje na příbuznost němčiny s jinými evropskými jazyky s cílem ukázat žákům, že němčina není tak „cizí jazyk", za jaký ji zpočátku někteří považují.

Úvodní stránka modulu

Tři lekce vždy tvoří dohromady jeden modul. S hlavní postavou modulu se žáci seznámí na úvodní straně, kde je protagonista zobrazen a představen v krátkém textu. Objevuje se zde již část slovní zásoby, což usnadňuje další práci s ní. Na úvodní straně modulu jsou také vždy uvedeny jeho výukové cíle.

Stránky lekcí

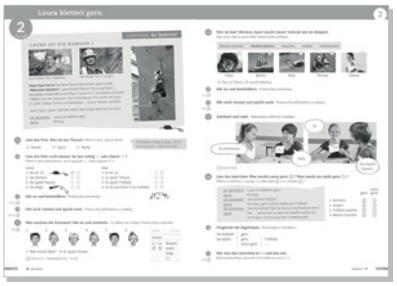

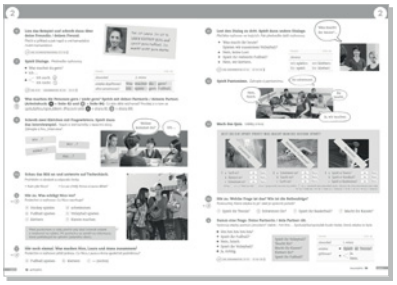

Každá lekce obsahuje tři až čtyři rozdílné impulzy jako základ pro pestrou výuku. Každý impulz přináší nové učivo z oblasti gramatiky, slovní zásoby nebo frází. Protože lekce vypravují krátké příběhy nebo epizody ze života protagonistů, je vhodné postupovat chronologicky a nevynechat žádné cvičení, aby se dějová linka nepřerušila a nevynechala se žádná důležitá učební látka.

Slovní zásoba a gramatika jsou v učebnici vždy náležitě prezentovány a spojeny s poslechem a čtením. Novou slovní zásobu a gramatiku pak žáci trénují v různých cvičeních v učebnici, u nichž se nacházejí také odkazy na cvičení v pracovním sešitě, např.:

AB, Ü 1 (= odkaz na PS cv. 1c) Jde o cvičení, která upevňují znalost nové látky. Žáci je mohou vypracovat samostatně v hodině nebo je mohou dostat jako domácí úkol.

AB, GRAMMATIK, Ü 2 (= odkaz na PS, cv. 2) V těchto cvičeních je gramatika zpracována krok za krokem a – tam, kde to má smysl – kontrastivně. Tato cvičení je nejlepší vypracovat společně v hodinách pod vedením učitele, neboť zde si žáci aktivním způsobem ozřejmují nová gramatická pravidla. V návaznosti na tento krok uvědomění si gramatického pravidla je v pracovním sešitě vždy jedno nebo více upevňujících cvičení, ve kterých žáci probraná pravidla použijí a jež mohou řešit sami. U některých gramatických jevů se nabízí možnost začít cvičeními v pracovním sešitě a až po těchto přípravných krocích přistoupit ke stejné látce v učebnici. Záleží na učiteli, pro kterou variantu se rozhodne.

V mnoha lekcích jsou cvičení zaměřená na **práci ve dvojicích**, která jsou označena tímto symbolem. Jde o ústní cvičení k upevnění nových gramatických tvarů i nové slovní zásoby. Práce ve dvojici často spočívá ve výměně informací, jež partneři získávají na odlišných stránkách v pracovním sešitě. Otázkami zjišťují, co ví druhá strana, a tak získají chybějící údaje.

Dovednosti čtení, **poslechu, mluvení a psaní** jsou v jednotlivých lekcích zastoupeny rovnoměrně. Cvičení pro nácvik receptivních dovedností čtení a poslech jsou zastoupena úlohami, které žákům nabízejí potřebné strategie a jsou na některých místech doplněny vhodnými učebními tipy. Tím žáci strategie pro čtení a poslech neustále uplatňují a procvičují.
Pasivní porozumění nahrávkám a textům často přesahuje schopnost vlastního produktivního vyjádření. Proto je zpočátku dobré, aby si žáci o tom, čemu právě porozuměli, povídali česky. U některých cvičení je tedy záměrně uvedeno, že žáci mají mluvit v češtině.

Pro procvičování produktivních dovedností **mluvení a psaní** autoři učebnice vybrali autentické a motivující podněty. Mluvení se procvičuje jak v rozhovoru (variace na dialogové schéma, volné mluvení atd.), tak v monologu (vyprávění, prezentace atd.).

Úlohy na psaní nejsou časově náročné. Částečně jsou propojeny se systematickým a progresivně vystavěným procvičováním psaní v pracovním sešitě, např.:

AB, SCHREIBTRAINING, Ü 7–8 (= odkaz na PS, cv. 7–8) Procvičování psaní se vždy zaměřuje na koherentní texty. Znaky jednotlivých druhů textu, výstavba textu, používání spojek a otázky stylistiky se pojednávají a cvičí samostatně. Úvodní kroky, ve kterých se ozřejmuje problematika, by se měly řešit společně ve třídě. Následné psaní textů pak může být uloženo za domácí úkol.

Samo nacvičování jazykových dovedností ovšem pro osvojení cizího jazyka nestačí. Důležité je, aby žáci používali techniky, které jim učení jazyka ulehčují. Učebnice *Beste Freunde* osvětluje **techniky učení** hned od první lekce. Jsou vždy součástí cvičení, a ihned se tudíž uvádějí do praxe. Učební tipy na určitých místech potřebné strategie ještě podporují a zdůrazňují. V učebnici se nacházejí především strategie pro správné čtení a poslech, pracovní sešit se zaměřuje na techniky osvojování slovní zásoby, mnemotechniku a techniku psaní.

Značka CLIL odkazuje na možnost připojit k probírané látce témata z jiných předmětů (mezipředmětové vztahy). Vhodné pracovní listy k průřezovým tématům jsou k dispozici na internetu.

Stránky na konci modulu

Každý modul končí pěti souhrnnými stránkami.

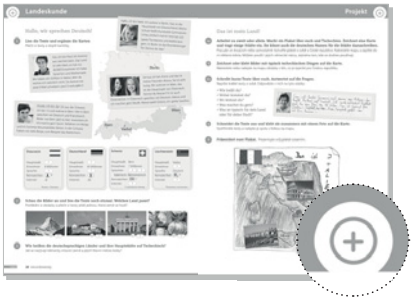

Materiály na dvojstránce **Landeskunde a Projekt** (reálie a projekt) jsou fakultativní nabídkou, která tematicky navazuje na předcházející modul. Úkoly na těchto stranách mají zpestřit výuku a podnítit žáky ke kreativnímu přístupu k jazyku. Stránka „Landeskunde" podává na příkladech ze života mladých lidí z Německa, Rakouska, Švýcarska a Lichtenštejnska aktuální a zajímavé informace o každodenním životě mládeže v těchto zemích. Cílem je především předat žákům informace o německy mluvících zemích a lidech, kromě toho vede žáky také k interkulturnímu srovnání. Zprostředkování jazykových znalostí stojí až na druhém místě.

V projektech se klade důraz na spolupráci v menších skupinách nebo ve třídě. Navazuje se zde na témata jednotlivých lekcí v daném modulu, která se však často rozšiřují ještě o český kontext. Žáci mají možnost vytvářet plakáty, prezentace a další produkty společné práce, jež pak mohou být prezentovány před celou třídou.

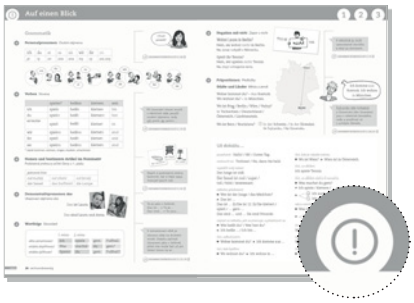

Dvojstrana **„Auf einen Blick“** nabízí přehled gramatiky a frází (jazykových prostředků), které se žáci měli naučit ve třech lekcích příslušného modulu. Přehled slouží k opakování, může se však využít také jako pomůcka pro samostatné vypracování úkolů v pracovním sešitě. V pravém sloupci žáci naleznou v komiksových bublinách vysvětlivky a rady od své průvodkyně Anny, které jednoduchou češtinou poukážou na zvláštnosti německých gramatických jevů. Kromě toho jsou zde odkazy na přehled gramatiky na konci učebnice, kde jsou jednotlivé jevy pojednány ještě podrobněji.

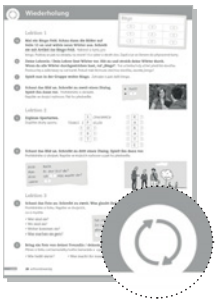

Závěr modulu tvoří strana **„Wiederholung“** (opakovací strana) s úkoly a aktivitami pro vyučovací hodiny, které shrnují a opakují důležitou slovní zásobu a gramatiku v nových kontextech. Ke každé ze tří lekcí daného modulu se nabízejí dvě cvičení, která poskytují i možnost diferenciace úkolů podle individuálních potřeb žáků: První z nich často upevňuje slovní zásobu, druhé má spíše komunikativní charakter. Zde mají žáci často ve dvojicích nebo skupinkách předvést rozhovory nebo psát texty.

Dodatky

V dodatcích se nachází **gramatický přehled** (Grammatik-übersicht), který shrnuje gramatiku z celé učebnice a je doplněn českými vysvětlivkami a německo-českými příklady. Následuje **abecední seznam slovíček** (Deutsch-tschechische Wortliste) obsažených v daném dílu učebnic, resp. v obou dílech dané referenční úrovně. U každého slova je uveden první výskyt v učebnici. Slova tištěná kurzivou nejsou součástí aktivní slovní zásoby probírané v *Beste Freunde* a nejsou ani vyžadována u zkoušek úrovní A1, A2 nebo B1. Slouží pouze jako pomůcka při porozumění textům. Slovní zásoba příslušných lekcí je uvedena vždy na konci lekce v pracovním sešitě.

Obálka

Na vnitřní straně přední obálky se nachází mapa německy mluvících zemí. Na zadní obálce jsou fráze užitečné pro komunikaci v hodinách, a to jak z učitelské, tak ze žákovské perspektivy.

Pracovní sešit

Stránky lekcí

Cvičení v pracovním sešitě slouží k samostatné práci v hodině nebo doma a opakují gramatiku, slovní zásobu a fráze v jednoduchých, pro žáky snadno pochopitelných cvičeních. Se cvičeními v učebnici jsou spojena systémem odkazů, např.:

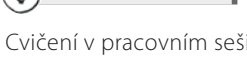

Cvičení v pracovním sešitě jsou rozlišena různými piktogramy a barevným podložením.

U cvičení bez zvláštního označení jde o **upevňovací cvičení**, která mohou být vypracována žáky samostatně v hodině nebo jako domácí úkol.

Cvičení s vyšším stupněm obtížnosti jsou označena znaménkem plus.

Cvičení k dovednosti psaní, ve kterých žáci tvoří krátké texty, jež si mohou později ukládat do svého osobního **portfolia**, jsou označena symbolem kancelářské sponky.

GRAMMATIK Cvičení, ve kterých žáci mohou samostatně objevovat **gramatiku**, mají žlutý podklad.

SCHREIBTRAINING Cvičení sloužící k nácviku psaní jsou podložena modrou barvou.

AUSSPRACHE Na konci každé lekce pracovního sešitu se nacházejí cvičení k **výslovnosti**, která jsou podložena zelenou barvou. AUSSPRACHE Procvičuje se zde jak výslovnost jednotlivých hlásek, tak intonace (slovní a větný přízvuk, intonace jednotlivých druhů vět). Učitel je může zařadit kdykoliv. Základními principy výslovnostních cvičení jsou poslech a opakování s označením jevu. Jednoduché ilustrace ulehčují žákům učení výslovnostních pravidel cestou imitace. U výslovnostních jevů, které dělají českým žákům potíže, je ještě doplněn kontrastivní tip. Krátké rytmické básničky vybízejí k hravému napodobování výslovnosti. Tam, kde je to nutné, se výslovnost a pravopis probírají společně. Na fonetická cvičení navazují interaktivní cvičení na procvičování výslovnosti na CD-ROM.

Každá lekce končí stránkou, kde je vypsána **aktivní slovní zásoba** (Lernwortschatz). Tato stránka je rozdělena do tří sloupců: V levém sloupci se nacházejí všechna důležitá slovíčka dané lekce, uprostřed je český překlad a v pravém sloupci jsou uvedeny kontextuální věty k daným slovíčkům. V těchto příkladových větách je dané slovíčko vždy nahrazeno vlnovkou (~), aby byla věta využitelná pro aktivní procvičování.

Slova, která spolu tematicky souvisejí, jsou shrnuta do rámečků. Kde je to možné, podporují učení malé ilustrace. Slovníček navíc obsahuje učební tipy a poznámky.

Slovesa jsou (počínaje modulem 2) uvedena v infinitivu, u nepravidelných sloves jsou doplněny nepravidelné tvary. Podstatná jména jsou uvedena v barvě rodu a s příslušným členem. Piktogram zeměkoule připomíná, že jde o internacionalismy, resp. anglicismy.

Stránky na konci modulu

Po každém modulu následují dvě strany sloužící k **tréninku dovedností**, na kterých se vždy procvičují čtení, poslech a buď mluvení, nebo psaní. Ke každé dovednosti se nabízejí cvičení odpovídající jazykovým schopnostem žáků a tématům probraných lekcí. Žáci navíc dostávají tipy pro zpracování jednotlivých typů druhů úloh, aby si mohli tvořit vlastní strategie. U produktivních dovedností se žákům nabízejí autentické a motivující podněty jak pro psaní, tak pro mluvení.

V části *Čtení* se často nachází nejprve přípravné a motivační cvičení, potom krátký text a nakonec otázky k němu. Nacvičují se strategie čtení, které žákům pomáhají při zacházení s texty, v nichž se vyskytují neznámá slova. Žáci trénují globální, selektivní a detailní čtení a jsou vedeni k tomu, aby opustili představu, že musí v textu porozumět každému slovu.

Část *Poslech* tvoří nahrávka, na niž navazují otázky k porozumění textu.

V části *Psaní* jde o tvorbu vlastních krátkých textů, které jsou přiměřené úrovni znalosti žáků.

V části *Mluvení* se nejčastěji ve dvojicích procvičují komunikační dovednosti.

Rubrika **„Das kannst du jetzt!"**, která se vždy nachází na poslední straně modulu, dává žákům možnost k sebehodnocení toho, co se v modulu naučili. Zohledňuje deskriptory Společného evropského referenčního rámce a koresponduje s učebními cíli vyjmenovanými na úvodních stranách modulů. Jednotlivá cvičení tedy nejsou zaměřena na izolované znalosti gramatiky nebo slovní zásoby, ale mají komunikativní charakter a často žáky vybízejí k tomu, aby vyprávěli sami o sobě.

Dodatky

Dodatky pracovního sešitu obsahují:
- cvičení pro práci ve dvojicích k učebnici (Partnerarbeit)
- přehled čísel a časů (Zahlen und Uhrzeit)
- přehled německých výslovnostních jevů (Aussprachetabelle)
- řešení k sebehodnocení (Lösungen)
- od 2. dílu: seznam všech probraných nepravidelných sloves a jejich český překlad

CD-ROM

K pracovnímu sešitu je přiložen CD-ROM. Je určen pro domácí přípravu a obsahuje:
- nahrávky k fonetickým cvičením
- nahrávky k procvičování dovedností
- cca 60 interaktivních cvičení:
  ke každé lekci pět cvičení pro prohloubení probrané látky a dvě cvičení na výslovnost. Tato cvičení jsou určena k přípravě na testy, které nabízí učitelská příručka jako kopírovací předlohy. Žáci si tak mohou látku dané lekce sami doma zopakovat nebo učitel zadá cvičení jako domácí úkol. Interaktivní cvičení mohou také sloužit k diferenciaci podle individuálních potřeb žáků.

Příručka pro učitele

Příručka pro učitele obsahuje:
- **metodické pokyny** pro všechny lekce:
  Jednotlivé kroky ve vyučování jsou popsány podle pořadí cvičení v učebnici. V předposledním sloupci jsou uvedeny organizační formy práce ve třídě (např. skupinová práce, práce ve dvojicích), které jsou vhodné pro plnění příslušného úkolu. Sloupec zcela napravo je prázdný. Zde si může vyučující dělat poznámky k časovému rozvržení hodin, jež si může přizpůsobit vlastnímu časovému rozvržení učiva.
- **návody k hrám** v učebnici
- **kopírovací předlohy** pro hravé aktivity, které je možné fakultativně zařazovat do vyučování
- **testy** k jednotlivým lekcím:
  Testy mají verze A a B, jež se v úkolech trochu liší, ale jsou obsahově srovnatelné.
- **přepisy poslechových nahrávek** v učebnici a pracovním sešitě
- **řešení** ke cvičením v učebnici a pracovním sešitě a k testům

Zkratky použité v příručce pro učitele:
Ž = žák/žáci (Schüler)
U = učitel/učitelka (Lehrer/in)
uč. = učebnice (Kursbuch – KB)
PS = pracovní sešit (Arbeitsbuch – AB)
cv. = cvičení (Aufgabe/Übung)
SPU = specifická porucha učení
PL = Plenum – společná práce ve třídě
EA = Einzelarbeit – samostatná práce
PA = Partnerarbeit – práce ve dvojicích
GA = Gruppenarbeit – práce ve skupinách
KÜ = Kettenübung